

BYGGNADS AVTALSKRAV.

Gällande Entreprenadmaskinavtalet gentemot
Maskinentreprenörerna inför 2023 års avtalsrörelse

FÖRUTSÄTTNINGAR.

Kort avtalsperiod

Vi befinner oss i en ekonomisk osäker tid. Inflationen är hög och Riksbanken höjer räntor. Orsakerna är dock primärt externa i form av kvardröjande ekonomiska effekter av pandemin och Rysslands krig i Ukraina. Resultatet av detta kan vi se i form av stigande priser på mat, el och drivmedel.

Att orsakerna i stor utsträckning beror på händelser i vår omvärld gör det också svårt att bedöma när läget vänder. Hur varaktig blir inflationsuppgången? Hur kommer centralbankerna och våra politiker att agera? Svaren är långt ifrån entydiga. Det vi kan konstatera är att fallande reallöner och stigande räntor pressar hushållens konsumtion och marginaler. Många av Byggnads medlemmar är oroliga för framtiden och hur den ekonomiska situationen kommer att utvecklas.

Mot bakgrund av ovanstående är det helt uppenbart att avtalsrörelsen kommer att genomföras i en miljö av stor osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen. Samtidigt vet vi att den svenska ekonomin i grund och botten mår bra och att det fortfarande finns stort byggbehov av både infrastruktur och bostäder runt om i landet. En huvuduppgift för oss som parter är således att se till att byggbranschen är attraktiv och att motverka en kompetensflykt liknande den vi såg på 90-talet.

I detta läge är ett ettårigt avtal ett *måste*. Ett längre avtal än så vore direkt oansvarigt för hela branschen. Ett kort avtal ger oss möjlighet att om ett år återigen utvärdera det ekonomiska förutsättningarna, läget på arbetsmarknaden och i byggbranschen. I en turbulent tid måste vi använda den flexibilitet som den svenska modellen ger oss.

Byggnads medlemmar vill se förändring

Våra medlemmar bygger Sverige. Oavsett årstid och väder är vi redo att bygga framtiden för alla människor, för alla situationer. Med yrkesstolthet, precision och kompetens. Men vi bygger på ojämlika villkor. I vår bransch finns företag som söker kryphål i lagar och regler, som inte tar ansvar, som sätter pengar framför våra medlemmars säkerhet och hälsa. Vi backar in i framtiden i stället för att utveckla vår bransch med jämlik konkurrens och modern teknik.

Inför avtalsrörelsen har vi fått in över 2 000 avtalsmotioner. Våra avtalskrav är därför väl förankrade i byggnadsarbetarnas önskan om en byggbransch där kollektivavtalen gynnar seriösa, innovativa företag och hindrar fuskare och rent kriminella.

Avtalsrörelsen handlar om att skapa ordning och reda i branschen, att säkerställa att våra medlemmar inte skadas eller dör i arbetet och att våra medlemmar ska få en trygg tillvaro genom hela arbetslivet, från skola till ålderdom.

Stoppa kriminalitet, fusk och utnyttjande

Fusk i branschen går att förebygga och kontrollera bort. Men det kräver samordning och ansvarstagande. För att lyckas få bukt med de kriminella företagen måste kontrollerna bli fler och effektivare. Seriöst företagande ska premieras och ett tryck mot jämlik konkurrens ska skapas.

Vi som parter måste ta krafttag och säkerställa att lagar och avtal följs. För att få bort fuskande företag från våra arbetsplatser måste vi arbeta tillsammans. Det ska vara självklart för alla att företag granskas och att företag som inte sköter sig stängs ute från våra arbetsplatser.

Jämställdhet och familjeliv

Byggbranschen ska vara en attraktiv bransch för både kvinnor och män. Den skeva könsfördelning som vi fortfarande ser ute på våra arbetsplatser kan ingen vara stolt över. Det är inte rimligt att branschen fortfarande inte är anpassad för att både män och kvinnor ska kunna arbeta på samma arbetsplats. Det är inte rimligt att män och kvinnor som är föräldralediga får sämre anställningsförmåner. Här ligger byggbranschen långt efter omvärlden. Ska vi komma i kapp måste vi gemensamt ta större och snabbare kliv.

Rättvisa löner

Som sagts inledningsvis så sker avtalsrörelse i ett mycket känsligt ekonomiskt läge. Inflationen har redan ätit upp tio års löneökningar och våra medlemmar förväntar sig att bli kompenserade. Trots frustrationen bland våra medlemmar är vi beredda att hålla igen för att inte ytterligare spä på inflationen. Vi ställer oss därför bakom LO-samordningen. En viktig del i denna är att de med lägst löner ska få mer i årets avtalsrörelse. Det är de som drabbas hårdast av inflationen. Genom vårt yrkande om löneökning med 4,4 procent och en låglönesatsning tar vi ett gemensamt ansvar för Sveriges ekonomi.

De gemensamma krav som Byggnads ställt sig bakom innebär löneökningar med 4,4 procent för alla som tjänar 27 100 kronor och mer. Alla som tjänar mindre än 27 100 kronor i månaden ska få en löneökning med minst 1 192 kronor per månad. Även avtalens lägstalöner ska, i tillämpliga fall, höjas med minst 1 371 kronor i månaden.

Såväl avtalens lägsta löner som semesterlön och andra ersättningar i kollektivavtalen ska höjas i proportion till lönerna i allmänhet. En viktig princip som slås fast i samordningen är också att lågavlönade inte ska behöva "betala" sin något högre procentuella löneökning med försämringar av andra villkor.

Gemensamt ansvar för framtiden

Vi byggnadsarbetare har ett viktigt jobb. Ett jobb där vi är en del av något större och formar framtidens samhälle. Det är vi som ser till att skolor finns till nästa generations barn, att familjer har bostäder att bo i, att sjukhus har plats för nya patienter. Det är vi som är Sveriges byggnadsarbetare. Vi är händerna som bygger Sverige. Vi är övertygade om att vi med ovanstående förutsättningar och fakta som utgångspunkt lägger grunden för en avtalsrörelse där parterna tillsammans tar ansvar för byggbranschens framtid.

BYGGNADS YRKANDEN.

Ekonomiska yrkanden

Lönegapet mellan arbetare och tjänstemän fortsätter att öka och är nu lika högt som på 1930-talet. Vi kan inte acceptera att klassamhället breder ut sig. Detta är en viktig fråga för oss att komma till rätta med i denna avtalsrörelse.

Vårt lönekrav är långsiktigt hållbart och tar hänsyn till både inflationsmålet och kravet på internationell konkurrenskraft.

Av denna anledning yrkar Byggnads

att en överenskommelse träffas om löneökningar med 4,4 % dock med ett lägsta utrymme om 1 192 kr per månad räknat per individ inom avtalsområdet,

att det sker en låglönesatsning för städpersonal,

att utgående löner och samtliga nivåer i avtalet höjs med minst 4,4 %,

att avtalets grundlön minst höjs med samma belopp som utgående lön,

att lönehöjningen sker från första dagen och inte från och med den löneperiod som börjar närmast efter lönehöjningsdagen.

Pension

Extra pensionsavsättning

Enligt prognoser kommer dagens pensionsavsättning inte att räcka för att arbetstagarna ska kunna leva ett drägligt liv även efter pensionering. I avtalsrörelsen 2017 infördes ett system där arbetsgivarna, utöver den vanliga pensionsavsättningen, även ska göra en extra pensionsavsättning. Den procentsats som avsättningen i dag har är dock inte tillräcklig för att uppnå målet med att de anställda ska få en dräglig pension. Avsättningen måste öka varje år.

Av denna anledning yrkar Byggnads

att avsättningen till den extra pensionsavsättningen ska öka.

Stoppa kriminalitet, fusk och utnyttjande

Arbetstidens förläggning

Nuvarande arbetstidsbestämmelse innebär att det finns stora möjligheter för arbetsgivaren att förlägga arbetstiden på veckans alla dagar och i princip hela dygnet genom en överenskommelse med de anställda. Dessvärre har Byggnads kunnat konstatera att bestämmelsen missbrukas av en rad företag som utnyttjar de anställdas svagare ställning och okunskap och mer eller mindre tvingar de anställda att gå med på en förläggning av arbetstiden i strid med avtalets intention. Företag tillåts på så sätt att konkurrera på ett osunt sätt med de företag som följer avtalets intention.

Av denna anledning yrkar Byggnads

att tidsspannet för förläggning av ordinarie arbetstid inklusive individuell överenskommelse ska ändras så att ordinarie arbetstid endast kan förläggas på dagtid måndag till fredag om inte annan överenskommelse träffas med Byggnads region. I de fall överenskommelse kan träffas mellan arbetsgivaren och representant för arbetslaget så ska denna representant vara utsedd av berörd Byggnads region.

Dygnsvila och veckovila

Avtalets arbetstidsbestämmelser är i dag en blandning av regler som övervakas av oss parter och regler som övervakas av Arbetsmiljöverket. I avtalet har vi exempelvis en hänvisning till Arbetstidslagens regler om veckovila i regelverket kring beredskap. Är vi överens om vad denna reglering innebär? Har vi genom denna hänvisning avtalsreglerat veckovila i sin helhet, delvis eller inte alls? Oklarheter skapar oreda. Avtalet måste tydligt ange i vilka fall vi har reglerat arbetstidsfrågor i avtalet och i vilka fall som Arbetstidslagen gäller.

av denna anledning yrkas Byggnads

att avtalet kompletteras med tydligare regelverk om dygnsvila och veckovila.

Granskning

Alla undersökningar visar att det behövs fler kontroller för att få bukt med det utbredda fusket. Kontrollerna måste också gå att genomföra på ett snabbare sätt. Allt oftare nekar arbetsgivare oss att få granska de handlingar som behövs för att vi ska kunna kontrollera att kollektivavtalet efterlevs. Företagen uppger att vi enligt GDPR inte har rätt att ta del av till exempel tidsrapporter. Det framgår emellertid av kollektivavtalet att vi har rätt att granska alla de nödvändiga handlingar som behövs. För att tydliggöra att vi har denna rätt och förtydliga att kollektivavtalet utgör en rättslig grund för att vi ska kunna ta del av dessa uppgifter enligt GDPR bör granskningsbestämmelsen kompletteras.

Av denna anledning yrkar Byggnads

att granskningsbestämmelsen ska kompletteras med en uppräknning av de handlingar som Byggnads region bland annat har rätt att få ta del av vid en granskning,

att produktionen ska betala för kontrollerna.

Arbetsplatsanmälan

Vår bransch skiljer sig i många avseenden från andra branscher i Sverige. Många av våra arbetsplatser är kortvariga vilket gör det svårt för oss som facklig organisation att upprätta en facklig organisation på arbetsplatsen och kontrollera avtalets efterlevnad.

Av denna anledning yrkar Byggnads

att gränsen för när arbetsplatsanmälan ska lämnas in sänks och att bestämmelsen kompletteras med vilka uppgifter som ska framgå av en arbetsplatsanmälan.

Anlitande av egenföretagare

Ett allt vanligare fenomen i branschen är att kranar och maskiner bemannas av egenföretagare. I vissa fall kan ett sådant anlitande strida mot det tvingande arbetstagarbegreppet. För att undvika att egenföretagare anlitas i strid med arbetsrättslig lagstiftning behöver berörd Byggnads region få information varje gång en egenföretagare anlitas som underentreprenör.

Av denna anledning yrkar Byggnads

att Bilaga D kompletteras med en uttrycklig anmälningsskyldighet varje gång en egenföretagare anlitas som underentreprenör.

Resor och traktamenten

När ersättningen för dagliga resor höjs så minskar samtidigt antalet ersättningsbara kilometer per dag. Detta innebär att de arbetstagare som har långt till arbetsplatsen inte får sina resor betalda.

Allt fler arbetsgivare som är bundna av vårt kollektivavtal har arbetstagare anställda som endast tillfälligt arbetar i Sverige och som har kvar sin fasta bostad i utlandet. Även dessa arbetstagare har enligt kollektivavtalet rätt till traktamente och ersättning för resor. Kollektivavtalet behöver dock förtydligas med en särskild skrivning gällande rätten till resor och traktamente för de arbetstagare som saknar fast bostad i Sverige.

Av denna anledning yrkar Byggnads

att begränsningen för reskostnadsersättning vid dagliga resor till traktamentsnivån tas bort,

att avtalet förtydligas vad gäller rätten till resor och traktamenten för de arbetstagare som har fast bostad i utlandet.

Lönespecifikationer

Alltför många arbetsgivare fuskar med inbetalning av skatter och pensioner. Detta skapar stora problem för arbetstagare som ofta får betala in den skatt som arbetsgivaren stoppat i egna fickor och som går miste om intjänad pension. Ofta saknar arbetstagarna tillgång till de lönespecifikationer och andra handlingar som behövs för att styrka avdragen skatt och rätten till ersättning.

Av denna anledning yrkar Byggnads

att avtalet kompletteras med en bestämmelse som ger arbetstagaren rätt att få ut lönespecifikationer och övrig dokumentation sju år tillbaka i tiden och att detta även gäller efter anställningens upphörande.

Lön för vissa grupper

I förra avtalsrörelsen kom parterna överens om en möjlighet för företaget och Byggnads region att komma överens om att lönen sätts på företaget i stället för på arbetsplatsen och att viss differentiering kan ske inom en och samma yrkesgrupp. Denna regel har fallit väl ut och behöver därför kompletteras med ytterligare yrkesgrupp.

Av denna anledning yrkas Byggnads

att bestämmelsen utökas till att även omfatta arbetstagare som utför grundförstärkning.

Ett friskt arbetsliv

Hälsoundersökning

Prostatacancer är Sveriges vanligaste cancerform. Att upptäcka cancer tidigt ökar möjligheten att bli frisk. Problemet med prostatacancer är att det kan dröja flera år innan symptomen visar sig. Ett enkelt blodprov kan öka möjligheterna att upptäcka cancer i ett tidigt skede.

Av denna anledning yrkas Byggnads

att hälsoundersökningen för arbetstagare över 50 år ska ske varje år och att arbetstagaren ska erbjudas möjligheten att ta ett PSA-prov.

Klimatanläggning i torn- och mobilkran

Arbetsmiljön för våra kranförare blir alltmer ansträngd. Att sitta instängd i ett litet utrymme flera timmar åt gången där minsta misstag kan få ödesdigra konsekvenser ställer höga krav på möjligheten att behålla skärpan och koncentrationen. Trots detta finns det i dag inget krav på att alla förarhytter ska ha klimatanläggning.

Av denna anledning yrkas Byggnads

att klimatanläggning i torn- och mobilkran ska vara obligatorisk.

Friskvårdsbidrag

Arbetet i byggbranschen är ofta fysiskt ansträngande. De anställda drabbas inte sällan av belastningsskador och förslitningsskador. I och med den alltmer ökade specialisering som sker i företagen finns stor risk att denna negativa utveckling fortsätter. Införandet av ett friskvårdsbidrag för att öka incitamentet för de anställda att stärka kroppen genom fysisk aktivitet förbygger arbetsrelaterade belastningsskador och ger en minskad sjukfrånvaro.

Av denna anledning yrkas Byggnads

att ett friskvårdsbidrag ska införas i avtalet.

Måltidsersättning

Arbetet i branschen kräver alldeles för ofta att arbete sker på övertid. Förutom att det sliter på arbetstagarna så blir det också svårt att planera för hur lång den kommande arbetsdagen kommer att bli och förbereda den nästföljande arbetsdagen.

Av denna anledning yrkas Byggnads

att kran- och maskinförare som utför övertidsarbete har rätt till måltidsersättning innevarande och nästföljande dag.

Jämställdhet och familjeliv

Arbetstidsförkortning

Att anställda blir föräldrar är en naturlig del av vardagen på arbetsplatsen. Byggbranschen består i dag av flest män. De hinder som finns i kollektivavtalet mot att de anställda tar en aktiv roll i föräldraskapet måste utmönstras.

Av denna anledning yrkar Byggnads

att tid då arbetstagaren är föräldraledig och ledig med tillfällig föräldrapenning inte ska medföra minskning av arbetstidsförkortningen,

att arbetstagare som är föräldraledig ska ha rätt att spara intjänad arbetstidsförkortning.

Arbetsplats för alla

Andelen kvinnor i byggbranschen fortsätter att öka även om den fortfarande är på en alldeles för låg nivå. Det är viktigt att alla arbetsplatser utformas på ett sätt som innebär att det inte finns några hinder mot att både kvinnor och män arbetar där tillsammans.

Av denna anledning yrkar Byggnads

att överenskommelsen om personalutrymmen ska justeras så att det tydligt framgår att en arbetsplats ska vara anpassad både för kvinnor och män vilket bland annat inkluderar att kvinnor och män ska erbjudas avskilda utrymmen för ombyte och att duschutrymmena ska gå att låsa.

Utöver ovan anförda yrkanden gäller LO-samordningens avtalsyrkanden.

Utöver dessa framförda yrkanden förbehålles rätten att under förhandlingarnas gång framföra ytterligare yrkanden.

Avtalsperiodens längd ska vara ett år.

Stockholm den 17 februari 2023

Mottages

Torbjörn Hagelin

Avtalssekreterare
Svenska Byggnadsarbetareförbundet

Claes Arenander

Förhandlingschef
Maskinentreprenörerna